

snart den havde givet Opmuntring til de private Eiere — thi det er sleet — til at see at forandre det nye Forhold, hvori Landboalmuen blev sat ligeoverfor Godseierne, til et saadant, at en virkelig Borgerfrihed traadte istedetfor det hidtil bestaaende Trællebaand, og saasnart de Mænd, der dengang vare Regjeringsmænd — thi det maae vi ikke glemme —, i deres private Liv havde givet en Fortolkning af, hvorledes de opfattede det, gav Staten den store Fortolkning af sine Lovbestemmelser, ved at lade hele Krongodset ophøre at være Livsfæstegods, og gaae over til at være Arvesfæstegods, og det paa saadanne Vilkaar, at der kun blev sørget for, at Kronens Indtægter af detje Gods ikke bleve formindskede — snarere forøgede —, men uden at Kronen efterstræbte nogen yderligere eller anden Capitalvardi end den, der laae i Vedligeholdelsen af disse Indtægter; det er den Fortolkning, som disse Love strax ved deres Tilbliven have faaet af Regjeringen. Efter den Tid indtraadte besynderlig verende Forhold; og først et, man kan gjerne sige urimeligt, Opsving i Landboeiendommenes Omsætning. Betragter man Lovene fra Sytten Hundrede nogle og Halvfems til 1806, saa forbauses man over de enorme Værdier, som i den Tid bleve tillagte de omsatte Eiendomme; ligeovenpaa denne saakaldte glimrende Tilstand, hvorunder der laae en dyb Rod til Glendighed, indtraadte der vanskelige Forhold, og Krigsaarene fra 1807 til 1814 lod denne raadne Blet træde frem paa Overfladen, der hidtil havde ligget skjult under Navn af glimrende Forhold, gjorde sig nu gjældende som det, det i Virkeligheden var, Glendighed. Regjeringen, som i disse saakaldte glimrende Aar allerede meget, og vistnok formeget, havde begunstiget dem, som søgte Capitaler for nogenlunde at kunne fuldbyrde disse saa mislige Kjøb, fandt sig i en stor Forlegenhed ligeoverfor den store Mængde Bestiddere i Landet. Regjeringen havde ladet en anden Vanskelighed be-

staae, som bandt dens Hænder, og gjorde det fast umuligt for den, at forfølge sine tidligere Planer med Hensyn til Landboforholdenes Udvikling: den havde ladet Skatteopkrævningen af Godseierne bestaae, og den havde i Krigen benyttet denne sin Ret, maassée med en noget for stor Strengthed, og den havde derved vistnok forpligtet sig til ogsaa at gjøre sit Yderste for at hjælpe de Mænd igjennem, som tilsyneladende syntes at være ødelagte ved denne Opkrævning af Skatterne. Jeg siger tilsyneladende; thi, naar man nærmere undersøger det, saa vil man see, at de tre Fjerdedele af dem idetmindste vare det, fordi man havde kjøbt til urimelige og opskruede Priser, i Haab om at kunne benytte det samme Opsving til at sælge igjen under ligesaa urimelige Forhold. Regjeringen maatte altsaa i disse vanskelige Tider see at skaffe Midlerne til, saalænge det var muligt, at bære igjennem den store Mængde af disse store Bestiddere, som stode mellem den og Skatteyderne, Skatteyderne, der ved disse Forhold vare satte ud af Stand til virkelig at yde. Saaledes kom Regjeringen til at blive Eier; idet nemlig mange af disse Mænd bleve satte ude af Stand til at opfylde deres Forpligtelser mod Staten, blev Staten nødt til at overtage en heel Deel Eiendomme, fordi de Vedkommende ikke kunde betale. Blandt disse Eiendomme eller som saadanne Eiendomme vare de saakaldte nye Domainier komne i Kronens Væрге; maa jeg nu spørge det ærede Thing: er der nogen Forskjel paa Besiddelse af Gods, som er kjøbt det ene eller det andet Aar, som er erhvervet tidligere ved Bytte, eller som senere er erhvervet ved en tvungen Overdragelse? Jeg kan ikke see den Forskjel, jeg kan kun i alt Fald see den i et eneste Punkt, og det er, at disse Gods er muligviis kunne kræve en større Betaling for Staten, naar den vil afhænde dem, og Kronen ikke derved skal lide noget Tab.